

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quæ licentia Superioris exeuset subditum à paupertatis transgressione.
punct. 23.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

synas facere ex bonis communitatis destinatis, quia non ipsi sed superiori competere eorum bonorum administratio. Ex rebus tamen proprio usui destinatis consuetudini standum est, ex qua colligitur expressa, vel tacita superioris voluntas. In omnibus quippe religionibus receptum est, religiosus iter agens, vel extra claustra in studiis versantes aliquas moderatas elemosinas facere posse, id enim & pietati, & religioni consonum est. Imo & donationes aliquas leues consanguineis, vel amicis in signum gratitudinis beneficii recepti, vel in significationem debite amicitiae, vel ad conciliandam eorum voluntatem in fauorem religionis. Suar. d. c. 15. n. 11. Procuratori conuentus solum elemosynarum ex rebus conuentus permittuntur, quarum fuerit praescripta consuetudo illius religionis, & voluntas superioris praescripta, alias non se geret ut praelati administrant, sed ut Dominus Azor. t. 2. instit. moral. lib. 12. c. 10. g. 3. Sanch. lib. 7. sum. c. 19. n. 92. & 94. Suar. t. 3. de rel. li. 8. c. 15. n. 9. Praelatus vero religionis in elemosynis, donationibusve praestandis seruare debet consuetudinem suae religionis, quia haec indicant quid potestatis habeat, ut bene Suar. c. 15. n. 10. & 11.

4. Sed quid dicendum, si non bona conuentus, neque in tui usum destinata, sed à saecularibus accepta tradas consanguineis, vel amicis eritne haec traditio, & dispensatio contra paupertatem? Distinguedum est, si ea absolute accipias non solum contra paupertatem, sed etiam contra iustitiam aduersus religionem, cui illa bona tua acceptatione sunt incorporata, peccas. At si ea nolis accipere, sed donanti manifestes te eius nomine consanguineis donaturum non videris iustitiam, nec paupertatem violare, non iustitiam, cum ex Domini voluntate traditio fiat non, paupertatem, quia tu nec donas, nec aliquid tradis consanguineis, sed saeculari tuo medio donationem praestas. Sanch. lib. 6. de matr. disp. 4. n. 7. & lib. 7. sum. c. 19. n. 74. Suar. t. 3. de relig. lib. 8. c. 15. num. 16. Quod verum habet, etiam si saecularis non designauerit quibus pecunia concedenda sit, sed id tuo arbitrio reliquerit, quia sola personarum electio tibi competit, quae non est contra paupertatem, non tamen pecuniae distributio, sic Suar. d. t. 3. de rel. li. 8. c. 15. n. 16. At si saecularis pecuniam tibi concedat, usum illius non determinans, sed tuo arbitrio relinquens ut nomine ipsius in usum quem elegeris, expendas, affirmat Suar. d. c. 15. n. 16. te peccaturum contra paupertatem sic pecuniam accipiendo absque voluntate superioris; quia virtute accipis potestatem eam in tui commodum expendendi. Verum excusari ab hoc peccato posses, si nunquam in tui usum expendas superiore non consentiente, neque eam voluntatem habeas, cum acceptas. Quia eo casu comparatione tui solum habes eam pecuniam in custodiam abque potestate conuertendi eam in tui commodum. Neque obstat saecularium tradentem tibi pecuniam nomine suo distribuendam aequè in tui, ac in aliorum usum concessisse, nam esto saecularis eo modo concedat, tu liber es in acceptatione, ac proinde acceptare potes illam pecuniam sic in aliorum usum distribuendam absque superiori consensu. In tui vere usum ex voluntate superioris.

PUNCTUM XXIII.

Quae licentia superioris excuset subditum à paupertatis transgressione.

SUMMARIUM.

1. Licentia voluntaria debet esse.
2. Debet esse iusta, hoc est absque iniustitia.
3. Proponitur obiectio, & fit illi satisfactio.
4. Nulla est facultas ad usus turpes, vanos & superfluos.
5. Accipiens sic pecuniam debet restituere. Ex accidenti excusari potest.
6. Haec licentia sufficit, si sit tacita, vel praesumpta.
7. Tacita sufficit, esto superior adiri possit.
8. Sufficit etiam praesumpta.
9. Sed ferè semper in hoc casu veniale peccatum committitur.
10. Quatuor debita licentia sufficere possit.
11. Quae sit superior, qui debet licentiam concedere.

1. Dicendum est, solum licentiam voluntariam, & iustam, siue tacita sit, siue expressa te à paupertatis transgressione excusare. Quia ea posita non operaris nomine proprio, sed alieno scilicet superioris, igitur debet esse licentia voluntaria absque illo metu, coactione, dolo, vel fraude exortas; quia haec reddunt actum simpliciter inuoluntarium Sanch. li. 4. c. 19. n. 16. Suar. t. 3. de relig. lib. 8. c. 11. n. 14. Ad dolum vel fraudem reducit, si ea taceas, quibus declaratis non solet licentia concedi, vel ea falsò exprimas, quorum ratione conceditur licentia, alias non concedenda, Suar. & Sanch. locis alleg. Secus vero si ea taceas, vel falso exprimas, quibus tacitis, vel expressis non solet per se licentia concedi. Ferd. à Castro Sum. Mor. Pars 114.

dis: tamen si difficilius concedatur. Suar. d. c. 11. numer. 14.

2. Secundò requiritur licentiam esse iustam, hoc est absque iniustitia concessam. Si enim ex praelati voluntate aliena surripias, & de ipsis disponeres non solum iniustus, sed sacrilegus aduersus paupertatis votum eris. Praelatus enim potestatem non habet de alienis rebus iniuris suis dominis disponendi. Ergo nec potestatem habet, ut tibi eam dispositionem concedat. Ergo cum de facto concedat, ea concessio nulla est; neque in ea concedenda ut superiorem & praelatum à Deo constitutum se gerit. Debet ergo licentia esse iusta, ut vitium paupertatis excuset; & ita sustinet Nau. comm. 2. de Regularib. n. 21. Petr. Nauarra lib. 3. de restit. c. 1. p. 3. dub. 1. p. 168. & alij relati à Sanch. lib. 7. sum. c. 19. n. 21.

3. Dices voto paupertatis te obligatum vitare, iniustitiam, sed solum vitare proprietatem, quae in eo consistit, ne rebus temporalibus proprio nomine utaris; at aliena ex consensu tui superioris surripis, & de illis disponis, non proprio, sed alieno nomine illis uteris. Ergo vitas proprietatem. Ergo non est necessaria licentia iusta pro vitanda paupertatis transgressione. Et confirmo, si pro suffragio ferendo, vel opere feruili in die festo aliquid ex licentia praelati accipias, & expendas, valida est acceptio, & distributio. Ergo signum est validam esse licentiam, tamen si iniquè detur. Ergo ad vitandam paupertatem quacunque licentia siue iusta, siue iniusta sit sufficit, & ita sustinet Suar. t. 3. de rel. li. 8. c. 11. n. 15, & alij plures relati à Sanch. d. c. 19. n. 20.

Sed haec non videntur, ut à propostis, & communi sententia recedamus. Fateor equidem te voto paupertatis obligatum non esse vitare iniustitiam, sed solum proprietatem, quam violat alienis utens, non quia uteris alienis praesens, sed quia illis uteris absque licentia legitima, & iuridica superioris, illa enim licentia, ut potè iniqua, & iniusta est licentia de facto non de iure, ac proinde te excusare non potest. Ad confirmationem dico, dupliciter concedi tibi posse licentiam ad recipiendum pretium ob turpem actionem. Primò absolute, & antecederet ad ipsum actum turpem. Secundò illo supposito; si absolute, & antecederet ad actum turpem detur licentia nulla est quia est facultas ad faciendam iniquitatem: nam recipere pretium sub onere & obligatione faciendi peccatum, iniquitas est. At si tibi detur licentia ad recipiendum pretium; casu quo actionem honestam praestiteris, valida est talis licentia, quia est de actu legitimo, & a fortiori valet licentia ad sic acceptum expendendum.

4. Ex hac conditione deducitur non posse praelatum tibi concedere facultatem ad bonorum distributionem, turpem, vanam, & superfluum; quia praelato ut potè non domino, sed dispensatori, & administratori bonorum religionis non est datum ea distribuere in quemcumque usum, sed in usum honestum, pium, & religioni congruum. Quapropter si de facto praelatus tibi eam concedat facultatem, cum nulla sit concessio, non excusaris ob illam proprietate, & ita tenent Nau. & Petr. Nauarra. Sanch. n. 2. relati. Adde neque ipsum praelatum eam facultatem sibi concedere posse; quia non potest sibi ampliore, quam subditis usurpare iurisdictionem. Deinde iuxta praescriptum religionis sibi, & subditis licentiam concedit, ac non est praesumendum religionem, vel, ut in actus turpes vanos, & superfluos eius bona absumantur. Ergo quoad huiusmodi usum nulla praelatus gaudet autoritate. Sic Nau. li. 3. conf. 3. de Reg. conf. 75. alijs de Statu Mon. conf. 3. n. 42. & com. 2. de Reg. n. 21. & com. 3. n. 27. Sanch. li. 7. sum. c. 19. n. 23.

5. Deinde deducitur, accipientem pecuniam à religioso in usum turpes, vanos, & superfluos expensas per se obligatum esse monasterio restituere; quia sunt acceptae ab eo, qui eas dare non poterat, & contra voluntatem religionis, quae illarum dominus est: sic docent Syluest. relig. 6. q. 7. Mol. t. 1. de iust. disp. 140. vel si aliquid, c. 2. disp. 276. Man. Rodr. q. 9. reg. n. 2. q. 125. art. 2. Petr. Nauarra lib. 3. de restit. c. 1. dub. 3. n. 138. Sanch. lib. 7. sum. c. 19. n. 30. Dixi per se, quia ex accidenti censetur frequenter sic accipientem deobligatum esse à restitutione, eo quod facta alienatione praesumitur potest religionem consentire, ne sibi restituantur sic accepta. Quod facere potest, ne eius, & religionis honor periclitetur: sic docet Rebel. de oblig. iust. 2. p. lib. 1. q. 4. sect. 2. n. 6. & generaliter accipientem à religioso habentem à superiore facultatem expendendi pecuniam in usus, qui sibi placuerint, non esse obligatum restituere docuerunt Bannes, 2. 2. q. 62. art. 5. dub. Lud. Lop. lib. 2. de contract. c. 40. verbi autem religiosus, & alij viri docti eo fundamento ducti, quia esto religio in modo expendendi pecuniam iniusta fuerit; non tamen in illius distributione, cum licentiam generalem concesserit. Sed est inuoluntaria ratio; siquidem modus ille distributionis ab illa determinata distributione non distinguitur; ac proinde cum modus sit praeter voluntatem religionis, & ipsa distributio praeter eius voluntatem censenda est, & obligationem per se restitutionis in accipiente inducit.

6. Tertio, haec licentia voluntaria, & iusta debet esse expressa, tacita, vel praesumpta. Quocunque enim ex his modis habeatur, sufficit ad excusandum proprietatis vitium. Nam eo

poſito verum erit te non operari proprio nomine, & à ſuperiore independenter ab eius voluntate, cui tum operationem ſubiſcis. Et quidem hanc licentiam tacitam vel præſumptam ſufficere ad excludendam proprietatem, quando ſuperior commodè adiri non poteſt, & virget occaſo accipiendi, retinendi, vel expendendi, certum eſt ex benigna interpretatione voti paupertatis, quòd præſumi non debet extenſum fuiſſe ad expreſſam licentiam moraliter impoſſibilem. Sic Suar. 20. 3. de relig. lib. 8. c. 11. n. 3.

7. Deinde exiſtimo certum, etiam ſi ſuperior adiri poſſit, licentiam tacitam ſufficientem eſſe. Illam voco tacitam licentiam, quæ virtute in alia expreſſa continetur, vt ſi ſuperior tibi concedat licentiam peregrinandi, nec prohibeat aliquid recipere, & recepta expendere, eo ipſo cenſetur conceſſiſſe, teſte Suar. 1. 3. de rel. lib. 8. c. 11. n. 7. Item ſi conſuetudine introductum ſit, te poſſe aliqua recipere, retinere, vel expendere, & ſuperior conſuetudinem non reuocet, cum poſſit, & omnia cenſetur approbare, Sic Suar. d. 2. 3. lib. 8. c. 11. n. 7. Sanch. li. 7. ſum. c. 19. n. 7. At idem eſt, ſi ſuperiore cenſio, nec prohibente, cum facile poſſet, aliquid recipias, retineas, aut expendas, quia in ea diſſimulatio virtute continetur quædam approbatiua voluntas, error. c. conſentire, 83. diſt. Secus eſſet, ſi difficile impedit poſſet; eo quod timet domum eſſe perturbandam tuis quereliſ; quia eo caſu ea diſſimulatio non eſt licentiæ conceſſio, ſed facti permiſſio, quæ te non excuſat. Sic Nau. conſ. 2. de Regul. n. 22. Mendoza in ſuis quodlibet, q. 8. concl. 7. Man Rodriq. regul. 1. 3. q. 29. art. 11. Sanch. lib. 7. ſum. c. 19. Suar. dicta cap. 11. n. 8.

8. Difficultas ſolum eſt de licentiâ præſumptâ, quando ſcilicet præſumis ſuperiorem daturum fore licentiam, ſi ab eo peteres, & tu præ verecundia, aliòve humano reſpectu petere omittiſ; an eo caſu à proprietate excuſeris; Videtur non excuſatus, quia licentiâ futura ſuperioris, cum de facto non ſit, non poteſt efficere, vt nomine illius diſpoſitio præſtetur. Cæterum communis ſententiâ docet ſupradictam licentiâ præſumptam ſufficientem eſſe ad vitandam proprietatem. Quia ad hunc effectum ſufficit, quòd voluntati ſuperioris ſaltem futuræ nixus opereris. Si enim ad vitandum futurum, ea præſumptio de voluntate domini ſufficit, vt conſtat ex *l. inter omnes, §. reſt. ff. de furto*, à forſori ſufficit ad vitandam proprietatem. Neque credendum eſt volentes paupertatem ſtrictius ſe obligare voluiſſe. Atque ita ſuſtinet Nau. com. 2. de Reg. n. 20. Petr. Nau. lib. 3. de reſt. c. 1. p. 3. dub. 1. n. 160. Val. 2. 2. diſp. 10. q. 4. pun. 3. poſt initium. Azor. 1. 1. inſt. mor. lib. 12. cap. 12. q. 2. 3. & 4. Sanch. lib. 7. ſum. c. 19. n. 4. Suar. 1. 3. de relig. lib. 8. c. 11. n. 4. Quæſtis autem cognitio huius voluntatis futuræ deſideretur, an certa, an ſufficiat probabilis? Vaian Doct. Plures affirmant certam requiri: alijs eſt periculum operandi abſque vlla licentiâ, & contra domini voluntatem: ſic Mol. 1. 2. de inſt. diſp. 276. circa ſin. Petr. Lcd. 2. 1. ſum. tr. 8. c. 21. diſp. 7. Verius tamen eſt probabilem cognitionem ſufficere, quia ſic operans moraliter certus eſt de voluntate ſuperioris, neque periculo morali operandi ſine licentiâ exponitur tamenſi phyſico exponatur. *See*. Nau. com. 2. de Reg. n. 20. & 17. ſum. c. 17. n. 5. Leſſus lib. 2. de inſt. c. 2. dub. 3. n. 49. & c. 41. dub. 9. n. 80. Mendoza in quolib. q. 8. concl. 8. Sanch. plures referens, lib. 7. ſum. c. 19. num. 13. in fine; Suar. 1. 3. de rel. lib. 8. c. 11. n. 11.

9. Aduerſo tamen in hac receptione, & bonorum diſpoſitione ſerè ſæpe peccatum veniale committitur; eo quòd ſuperior cum commodè adiri poteſt, ægrè ferat hanc clauſtinam, & ſurtium receptionem, & diſpoſitionem, vt potè obſeruantia religioſæ & paupertatis puritati ſatis aduerſam. Sed quia hæc contradictio ſolum eſt de modo clauſtino, & furto non de ipſa receptione, & diſpoſitione, culpam venialem non excedit. Sic Nau. Suar. Sanch: *n. præcedenti relati*.

10. Rurſus aliqui dicunt ad vitandam proprietatem non requiri licentiâ, expreſſam, tacitam vel præſumptam; ſed ſufficere debitam: ſic docuit Mend. in quodlib. q. 9. in ſin. Et mouetur, quia voto paupertatis non te obligat ad paupertatem iterationabilem. Sed in hac re in primis dicendum eſt licentiâ præſumi poſſe, quoties eſt debita; quia ſemper præſumi poteſt ſuperiorem operatum ſecundum regulas rectæ rationis. Quare prædicta quæſtio ſolum locum obtinet, cum ſuperior eſt expreſſè negat licentiâ, quam debebat cõcedere, quòd non facile præſumendum eſt de ſuperiore, qui plurib. rationibus moueri poteſt ſubdito occultis, quæ negaram licentiâ honeſtent. Cõceſſo tamen gratis ſuperiorem imprudenter, & præter religionis morem licentiâ tibi negare; non obinde inferitur te poſſe aduerſus paupertatis votum procedere ſicuti non inferitur voto caſtitalis obſtrictum ducere vxorem poſſe diſpenſatione non obtenta; tamenſi imprudenter, & præter conſuetam diſpenſationem negetur. Dicendum igitur eſt dupliciter licentiâ deberi poſſe, vel ex debito te tenente ex parte prælati tantum, vel ex debito te tenente ex parte ſubditi. Si debita ſit licentiâ ex parte prælati tantum, & negetur non excuſatis à voti tranſgreſſione: At ſi licentiâ tibi ſit debita; eo quòd à religione ius habeas, vt tibi concedatur; credo eſſe ſufficientem, ne votum

violens, quia eſto ſuperior licentiâ neget, à religione iure ipſo conceditur. Quapropter ſi prælatus tibi non ſuppeditaret neceſſaria ad victum, & veſtium iuxta morem receptum religionis, ſi inſuper negaret facultatem ab externis accipiendi, illa negatio nullius conſiderationis eſſet vt pote iniqua, & contra ius à religione tibi conceſſum. Alijs prælatus poſſet te obligare ad paupertatem ſtrictiorem promiſſa.

11. Tandem requiritur, vt licentiâ à vero ſuperiore, vel ſic communiter reputato procedat. Si autem plures ſuperior ſubordinatos habeas, non eſt opus, vt ab omnib. licentiâ obtineat ſufficit ab aliquo illorum, cuius poteſtas à ſuperiore illius reſtricta non ſit, ſolù eſt dubium de monialibus; an Abbatiffa ſit verè illarum ſuperior potens eis concedere facultatè accipiendi, retinendi, & diſtribuendi; Et dicendum eſt poſſeque vere habere adminiſtrationè bonorù cõcedere, ipſique obedientia promittitur; atq; ita docet Lud. Lop. 1. p. inſt. conſcient. c. 157. c. 157. c. 158. & li. 2. de contr. c. 48. verſ. 3. dicimus. Corub. ſum. q. 54. d. 1. vlt. Greg. Lop. 1. 14. verb. propr. 1. 7. p. 1. Laym. lib. 4. tr. 5. c. 7. n. 15. & alij, quos referet, & ſeq. Sanch. lib. 7. ſum. c. 19. n. 44.

PUNCTVM XXIV.

Quæ pœna impoſitæ ſint violentibus paupertatem:

SVMMARIVM.

- 1. Tres ſunt: Prima, ne in loco ſacro ſepeliatur.
2. Secunda: Expulſio à conuentu, vel in eo recluſio.
3. Tertia: priuatio vocis actiua, & paſſiua.
4. Indignitas: hæc pœna iudicis ſententiâ, & ſolum pro reſtatutum ſunt ſtatuta.

1. Vt canonico tres tantum pœnæ reperiuntur ſtatute. Prima, ne in loco ſacro, ſed in ſterquilino cum ſua pecunia ſepeliatur religioſus, qui fuerit conuictus deſeſſe ſua conuentum proprium: habetur, c. Monachi, & c. cum ad monaſterium, de ſtat. Monach. Quod ſi in loco ſacro ſepultus fuerit, extrahi debet, ſi abſque ſcandalo fieri poſſit. c. ſuper quodam eodem tit. Et licet ſpectato iuris rigore, & exemplo D. Gregorij lib. 4. Dialog. c. 55. tota pecunia ſimul cum proprietario eſſet ſepelienda, at ex benignitate quælibet pars ſufficit abſtudio iudicis; quia per cam ſatis abundè proprietarij perditio ſignificatur, reliquus in vltis viles referatur. Sic Abb. d. c. cum ad monaſt. n. 15. Io. And. n. 4. Greg. Lop. 1. 14. n. 3. 10. 7. p. 1. 1. Sanch. lib. 7. ſum. c. 20. n. 11. Laym. lib. 4. ſum. tr. 5. c. 7. n. 22.

2. Secunda pœna eſt expulſio à conuentu d. c. cum ad monaſterium. At hæc pœna correctiua eſt, c. ſin. de Regul. ne religioſus daretur occaſo vagandi, ſed loco illius in carcerem detraherentur, & ibi pro qualitate culpæ plecti debent. Abbas d. cap. cum ad monaſterium n. 13. Sanch. & Laym. ſupra.

3. Tertia pœna eſt vt priuatur proprietarius voce actiua, & paſſiua per biennium, aliſque pœnis priuatur iuxta religionis conſtitutiones. Sic ſtatutum eſt à Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de Reg.

4. Aduerte hæc pœnas non incurri ante iudicis ſententiâ, quòd de priuatione Eccleſiaſtica ſepulchuræ, & reſcluſione in carcerem dubium eſſe non poteſt. De priuatione vocis actiua, & paſſiua ſatis indicant illa verba de prebentibus conuictis quæ fuerit, quæ actionem iudicis ſonant, atque ita notaui Sanch. lib. 7. ſum. c. 20. n. 14. Secundo aduerte non cuiſcunque vitio proprietatis hæc pœnas eſſe ſtatutas, ſed ſolum reſeruari. Nam eſto acciperes abſque licentiâ, vel acceptu expenderes, ſi tamen conuictus nõ fueris retinere, ſupradictæ pœnæ locum non habet, Sanch. d. c. 20. n. 13. & Laym. li. 4. ſum. tr. 5. c. 7. n. 10.

DISPVATIO IV.

De voto religioſa obedientia.

AN religioſa obedientia contineat vltra votum, promiſſionem obediendi prælatis religionis, & traditionem in eorum poteſtatem, & quòd peccatum ſit illius tranſgreſſio.

PUNCTVM I.

- 1. Religioſa obedientia continet votum formaliter, & acceptiua promiſſionem, & traditionem prælato factam.
2. In violatione obedientia plures maliſia continentur.
3. Expenditur, quæ maliſia continentur.
4. Tranſgreſſio regula quæ continet maliſia.

1. Beniter reſpondeo, religioſam obedientiam in ſua formalitate ratione voti Deo factum obediendi prælatis continere, habere tamen ſibi adiunctam humanam promiſſionem, & traditionem. Priorè partè ſic probò. Nã cõ votu ſi promiſſio facta Deo, & non homini, votu obedientia continere ſoli debet in ſua formali ratione promiſſionè Deo factam obediendi homini, quòd abſque vlla promiſſione, vel traditione ipſi homini facta ſtare optime poteſt, ſicuti ſtat votum dandi elemoſynam.